

УДК 339.944:005.21

Мартиненко В. О.

к.держ.упр., доцент
доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні все більшої актуальності для підприємств набуває питання розширення їх ділових зв'язків у міжнародному напрямку. Це зумовлено цілим рядом внутрішніх причин (стан економіки країни, розвиток науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт), а також і зовнішніх причин (процеси світової інтеграційні та глобалізаційні). Саме тому суб'єкти господарської діяльності, безумовно, вбачають у виході на міжнародні ринки ряд переваг, однак, водночас, для них зовнішньоекономічна діяльність характеризується й певними ризиками. У зв'язку з цим, виникає необхідність впровадження інтегрованого підходу до захисту інтересів суб'єктів господарської діяльності, Одним із таких підходів, є розвиток цілісної системи управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств.

Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства розглядається як комплекс заходів, що спрямований на захист суб'єкта господарювання від негативного впливу загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Серед загроз економічній безпеці ЗЕД підприємств найбільш суттєвими є: загроза управління: стратегічна і локальна; виробнича загроза: необґрунтоване та необ'єктивне прийняття рішень керівниками підприємства щодо планування та управління, кримінальні дії персоналу (шахрайство, продаж комерційної інформації конкурентам), демотивація персоналу; інноваційна загроза: технічна і технологічна; фінансова загроза: платіжна, інвестиційна, не ефективний фінансовий менеджмент, зміна валютного курсу тощо.

Істотною характерною рисою вищезазначених загроз є їх взаємообумовленість. Тому, аби забезпечити необхідний стан економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, особливого значення набуває потреба в розробленні дієвого механізму управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності. Він повинен включати в себе конкретні здійснювані в системі управління підприємством дії щодо забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, конкретні здійснювані заходи моніторингу та вивчення загроз, аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, конкретні управлінські інструменти для оцінювання економічної безпеки. Окремо як елемент управлінської складової механізму економічної безпеки ЗЕД підприємства слід виділити заходи для адаптації такого механізму до нових умов діяльності, нових загроз тощо [1].

З огляду на це механізм забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємства доцільно представити як сукупність процесів, методів, інструментів виявлення, попередження, усунення загроз і конфліктів з метою розробки заходів щодо підтримки ефективного функціонування підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Вибір та запровадження того чи іншого механізму забезпечення економічної безпеки ЗЕД підприємства потребує об'єктивної інформації про наявні та потенційні загрози та ризики в зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Без цієї інформації та без розуміння природи економічної безпеки ЗЕД підприємства керівні органи підприємства будуть працювати хаотично, безсистемно. З цією метою, для успішного функціонування механізму економічної безпеки ЗЕД підприємства доцільно оцінку рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства проводити комплексно за допомогою таких показників-індикаторів, як: внутрішня оцінка рівня економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства; рівень крайнього ризику з яким планується проведення зовнішньоекономічної діяльності; рівень ринкових можливостей підприємства. Враховуючи нестабільність та мінливість

зовнішнього середовища, а також внутрішні можливості підприємства необхідно постійно моніторити рівень достатності цих показників-індикаторів. Використання такого підходу дозволяє не лише наблизити суб'єктивне сприйняття економічної безпеки ЗЕД підприємства керівництвом підприємства до об'єктивного рівня, але і вибирати найприйнятніші методи управління, які реалізуються з використанням ресурсів управління.

Успішна діяльність керівних органів підприємства по забезпеченню економічної безпеки ЗЕД підприємства багато в чому залежить від імплементації механізму управління економічною безпекою ЗЕД у комплекс механізмів управління підприємством у цілому, повинен розглядатися як невід'ємна його частина та функціонувати на підприємстві постійно, базуючись на безперервному моніторингу змін кола та інтересів носіїв загроз, аналізі їх впливу, розробці управлінських рішень щодо реакції підприємства на ці зміни та контролі за їх втіленням. Для цього не варто виробляти якісь нові інструменти чи вигадувати нові підходи для планування та здійснення управлінських дій із поставленою метою. Достатньо правильним чином скористатися вже розробленими, відомими та успішно апробованими на практиці управління інструментами.

Отже, застосування запропонованих підходів до управління економічною безпекою ЗЕД підприємства, як єдиною цілеспрямованою системою, дозволяє досягти та постійно утримувати високий рівень економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Список літератури

1. Гавловська Н. І. Формування фреймової моделі механізму економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Н. І. Гавловська // Бізнес Інформ. – 2016. – № 8. – С. 75–81.

2. Прокопенко О. В. Стратегії та механізм забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємств - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2015_819_13